

LĒMUMS Nr. A2

(2009. gada 12. jūnijs)

par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pantu par tiesību aktiem, ko piemēro darbā ārpus kompetentās valsts uz laiku norīkoti darba ņēmējiem un personām, kuras veic darbību pašnodarbinātas personas statusā

(Dokuments attiecas uz EEZ un uz EK un Šveices nolīgumu)

(2010/C 106/02)

ADMINISTRATĪVĀ KOMISIJA SOCIĀLĀS NODROŠINĀŠANAS
SISTĒMU KOORDINĀCIJAI,

klāstīto vispārīgo noteikumu gadījumā, ja ir īss nodarbinātības periods kādā dalībvalstī vai valstī, kurā persona parasti veic darbību pašnodarbinātas personas statusā.

ņemot vērā 72. panta a) punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulā (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu⁽¹⁾, kurā paredzēts, ka Administratīvā komisija nodarbojas ar visiem administratīviem jautājumiem vai interpretācijas jautājumiem, kas izriet no Regulas (EK) Nr. 883/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu⁽²⁾, noteikumiem,

(3) Ar tādu nolūku pirmais izšķirīgais nosacījums minētās regulas 12. panta 1. punkta piemērošanai ir tieša saikne starp darba devēju un darba ņēmēju, kuru tas nodarbina.

(4) Darba ņēmēja un iestādes, kurā darba ņēmējs ir apdrošināts, tiesības uz aizsardzību un tiesisko noteiktību paredz visas garantijas, ka tiešā saikne [starp darba devēju un darba ņēmēju] tiks saglabāta visu darbā norīkotā darba ņēmēja nodarbinātības periodu.

ņemot vērā Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pantu,

ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 987/2009 5., 6. un 14.–21. pantu,

(5) Otrais izšķirīgais minētās regulas 12. panta 1. punkta piemērošanas nosacījums ir tas, ka pastāv saikne starp darba devēju un dalībvalsti, kurā tas ir reģistrēts. Tāpēc norīkošanas iespēja jāparedz vienīgi uzņēmumiem, kas parasti veic saimniecisko darbību tās dalībvalsts teritorijā, kuras tiesību aktus joprojām piemēro darbā norīkotajam darba ņēmējam, tādējādi pieņemot, ka iepriekšminētos noteikumus piemēro vienīgi uzņēmumiem, kuri parasti veic nozīmīgu saimniecisko darbību tās dalībvalsts teritorijā, kurā tie ir reģistrēti.

tā kā:

(1) Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pantā ir paredzēta atkāpe no vispārīgā noteikuma, kas izklāstīts minētās regulas 11. panta 3. punkta a) apakšpunktā, un tās 12. panta mērķis ir īpaši veicināt pakalpojumu sniegšanas brīvību tādu darba devēju uzdevumā, kas norīko darba ņēmējus uz dalībvalstīm, kuras nav darba devēja uzņēmuma reģistrācijas valstis, kā arī veicināt darba ņēmēju brīvību, pārvietojoties no vienas dalībvalsts uz citu. Turklāt šo noteikumu mērķis ir pārvarēt šķēršļus, kas varētu kavēt darba ņēmēju pārvietošanas brīvību, un veicināt iesaistīšanos saimnieciskajā darbībā, vienlaikus novēršot administratīvus sarežģījumus, īpaši darba ņēmējiem un uzņēmumiem.

(6) Indikatīvi periodi darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām būtu jānorāda, nevērtējot katru gadījumu atsevišķi.

(7) Ja darbā norīkotais darba ņēmējs tiek norīkots uz kādu trešo uzņēmumu, turpmāk vairs nav iespējams garantēt tiešu saikni.

(2) Tādējādi šo noteikumu mērķis ir novērst administratīvos sarežģījumus, kuri darba ņēmējiem, darba devējiem un sociālās drošības iestādēm varētu rasties, piemērojot minētās regulas 11. panta 3. punkta a) apakšpunktā iz-

(8) Norīkojuma periodā jāveic visas pārbaudes, īpaši saistībā ar iemaksu veikšanu un tiešās saiknes saglabāšanu, un tās ir nepieciešamas, lai novērstu iepriekšminēto noteikumu pārkāpšanu un nodrošinātu administratīvo struktūru, darba devēju un darba ņēmēju pienācīgu informēšanu.

⁽¹⁾ OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 284, 30.10.2009., 1. lpp.

- (9) Darbaņēmējs un darba devējs ir pienācīgi jāinformē par nosacījumiem, kas paredz, ka uz darbā norīkoto darbaņēmēju joprojām attiecinā tās valsts tiesību aktus, no kuras darbaņēmējs ir norīkots darbā.
- (10) Kompetentajām iestādēm jāizvērtē un jāuzrauga uzņēmumu un darbaņēmēju situācija un jāsniedz atbilstošas garantijas tā, lai neierobežotu pakalpojumu sniegšanas brīvību un darbaņēmēju pārvietošanās brīvību.
- (11) Lojālas sadarbības princips, kas paredzēts Eiropas Kopienų Līguma 10. pantā, uzliek kompetentajām iestādēm vairākus pienākumus ar mērķi īstenot Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pantu.

Rīkojoties saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 883/2004 71. panta 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem,

IR NOLĒMUSI ŠĀDI.

1. Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punktu piemēro darbaņēmējiem, uz kuriem attiecinā tās dalībvalsts (no kuras darbaņēmējs ir norīkots darbā) tiesību aktus un kurus nodarbina darba devējs, kas darbaņēmēju norīkojis darbā uz citu dalībvalsti (valsti, kurā darbaņēmējs nodarbināts), lai minētā darba devēja labā veiktu darbu.

Ja konstatē, ka darbaņēmējs veic darbu tās valsts darba devēja uzdevumā, no kuras darbaņēmējs ir norīkots darbā, un ka joprojām pastāv tieša saikne starp darbaņēmēju un darba devēju, kurš ir šo darbaņēmēju norīkojis darbā, uzskata, ka darbaņēmējs darbu veic tās valsts darba devēja uzdevumā, no kuras darbaņēmējs ir norīkots darbā.

Lai noteiktu, vai šāda tieša saikne joprojām pastāv, tādējādi pieņemot, ka darbaņēmējs joprojām strādā tā darba devēja vadībā, kurš šo darbaņēmēju ir norīkojis darbā, jāņem vērā vairāki elementi, ieskaitot ar pieņemšanu darbā saistīto atbildību, darba līgumu, darba samaksu (neskarot iespējamus nolīgumus par darba samaksu darbaņēmējam, kuri noslēgti starp darba devēju valstī, no kuras darbaņēmējs ir norīkots darbā, un uzņēmumu valstī, kurā darbaņēmējs nodarbināts), kā arī atbrīvošanu no darba un iestādi, lai noteiktu darba veidu.

Piemērojot Regulas (EK) Nr. 987/2009 14. panta 1. punktu, jānorāda, ka noteikumu "nekavējoties pirms darba sākšanas"

var uzskatīt par izpildītu, ja dalībvalsts tiesību akti attiecas uz darba devēju, kurš tajā ir reģistrēts vismaz vienu mēnesi. Katrs gadījums, kad periods ir īsāks, būtu jāvērtē atsevišķi, ņemot vērā visus parējos ar to saistītos faktorus.

Lai vajadzības un šaubu gadījumos noteiktu, vai darba devējs parasti veic nozīmīgu saimniecisko darbību tās dalībvalsts teritorijā, kurā tas ir reģistrēts, šīs dalībvalsts kompetentajai iestādei jāpārbauda visi minētā darba devēja darbībai raksturīgie kritēriji, ieskaitot vietu, kur reģistrēts šā darba devēja birojs un atrodas tā administrācija, administrācijā strādājošo darbinieku skaits dalībvalstī, kurā reģistrēts darba devēja uzņēmums, un otrā dalībvalstī, vieta, kur darbā norīkotais darbaņēmējs tiek pieņemts darbā, un vieta, kur ar klientiem tiek slēgtā lielākā daļa līgumu, tiesību akti, ko uzņēmums piemēro līgumattiecībās ar darbaņēmējiem, no vienas puses, un ar klientiem, no otras puses, apgrozījums atbilstošā periodā katrā attiecīgajā dalībvalstī un izpildīto līgumu skaits norīkotajā valstī. Šis nav izsmeļošs saraksts, jo kritēriji būtu jāpieņem atbilstoši katram konkrētajam gadījumam un ņemot vērā to, kāda veida saimniecisko darbību uzņēmums veic valstī, kurā tas ir reģistrēts.

2. Piemērojot Regulas (EK) Nr. 987/2009 14. panta 3. punktu, noteikumu izpilde dalībvalstī, kurā persona ir reģistrēta, jāvērtē pēc tādiem kritērijiem kā, piemēram, uzņēmuma biroja telpu izmantošana, nodokļu maksājumi, profesionālā karte un PVN maksātāja reģistrācijas numurs vai tirdzniecības kamerās vai arodapvienībās veiktas reģistrācijas fakts. Jānorāda, ka tad, ja darba devējs saimniecisko darbību veic vismaz divus mēnešus, noteikumu "par laikposmu pirms datuma, kad subjekts vēlas izmantot priekšrocības, ko paredz šis pants," var uzskatīt par izpildītu. Katrs gadījums, kad periods ir īsāks, būtu jāvērtē atsevišķi, ņemot vērā visus parējos ar to saistītos faktorus.

3. a) Saskaņā ar šā lēmuma 1. punktu Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punktu joprojām piemēro, darbinieku norīkojot darbā, ja darbaņēmējs, kuru uzņēmums nosūtītājā valstī norīkojis darbā uzņēmumā nodarbinātības valstī, turklāt tiek nosūtīts uz vienu vai vairākiem citiem uzņēmumiem tajā pašā nodarbinātības valstī, tomēr ar nosacījumu, ka darbaņēmējs turpina strādāt tā uzņēmuma labā, kas šo personu ir norīkojis darbā. Tas jo īpaši var būt gadījumā, kad uzņēmums darbaņēmēju norīko darbā uz dalībvalsti, lai tur darbu veiktu secīgi vai vienlaikus divos vai vairākos uzņēmumos, kuri atrodas tajā pašā dalībvalstī. Būtisks un izšķirīgs elements ir tas, ka darbs joprojām tiek veikts tā uzņēmuma labā, kurš darbaņēmēju ir norīkojis darbā.

Secīga norīkošana darbā uz dažādām dalībvalstīm katrā gadījumā Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punkta nozīmē ir pamats jaunai norīkošanai darbā.

- b) Neatkarīgi no iemesla (atvaļinājums, slimība, mācības uzņēmumā, kas darba ņēmēju norīko darbā) īslaicīgs pārtraukums darbā, ko darba ņēmējs veic uzņēmumā nodarbinātības valstī, Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punkta nozīmē nav uzskatāms par pārtraukumu.
- c) Darba ņēmēju atļauts no jauna norīkot darbā tajā pašā uzņēmumā un tajā pašā dalībvalstī, ja pagājis vismaz divu mēnešu termiņš no dienas, kad beidzies iepriekšējais periods, kurā darba ņēmējs bijis norīkots darbā. Tomēr īpašos apstākļos ir atļauta atkāpe no šā principa.
4. Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punktu nepiemēro vai pārtrauc tā piemērošanu īpaši gadījumos, kad:
- a) uzņēmums, uz kuru darba ņēmējs norīkots darbā, nodod darba ņēmēju cita uzņēmuma rīcībā, kurš atrodas šā uzņēmuma dalībvalstī;
- b) darba ņēmējs, kas norīkots darbā uz kādu dalībvalsti, tiek nodots citā dalībvalstī esoša uzņēmuma rīcībā;
- c) darba ņēmējs tiek pieņemts darbā kādā dalībvalstī, lai citā dalībvalstī esošs uzņēmums šo darba ņēmēju norīkotu darbā uzņēmumā, kas atrodas trešā dalībvalstī.
5. a) Tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras tiesību akti saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 1. punktu joprojām attiecas uz darba ņēmēju, šajā lēmumā paredzētajos gadījumos pienācīgi informē darba devēju un darba ņēmēju par nosacījumiem, ar kādiem darbā norīkots darba ņēmējs arī turpmāk var būt šīs dalībvalsts tiesību subjekts. Tādējādi darba devējs jāinformē par iespējamām pārbaudēm visā periodā, kurā darba ņēmējs ir norīkots darbā, tā, lai konstatētu, vai šis periods nav beidzies. Šādas pārbaudes var būt īpaši saistītas ar iemaksu veikšanu vai tiešās saiknes saglabāšanu.
- Tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā attiecīgā persona ir reģistrēta un kuras tiesību aktiem paliek pakļauta pašnodarbināta persona saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta 2. punktu, pienācīgi informē šo personu par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem uz šo personu arī turpmāk attiecas dalībvalsts tiesību akti. Tādējādi attiecīgā persona jāinformē par iespējamām pārbaudēm visa perioda laikā, kurā šī persona nodarbinātības valstī veic darbību, tā, lai konstatētu, vai nav mainījušies uz minēto darbību attiecinātie nosacījumi. Šādas pārbaudes var būt jo īpaši saistītas ar iemaksu veikšanu un darbībai nepieciešamās infrastruktūras saglabāšanu reģistrācijas valstī.
- b) Turklāt darbā norīkotais darba ņēmējs un darba devējs informē nosūtītājas valsts kompetento iestādi par visām pārmaiņām periodā, kad darba ņēmējs norīkots darbā, jo īpaši gadījumos, kad:
- paredzētajā periodā darba ņēmējs faktiski nav bijis norīkots darbā,
- darbība tiek pārtraukta cita, šā lēmuma 3. punkta b) apakšpunktā minētā iemesla dēļ,
- darba devējs darba ņēmēju norīkojis darbā uz citu uzņēmumu nosūtītāja valstī, īpaši uzņēmuma apvienošanas vai pārejas gadījumā.
- c) Tās valsts kompetentā iestāde, no kuras darba ņēmējs norīkots darbā, vajadzības gadījumā un pēc pieprasījuma sniedz nodarbinātības valsts iestādei b) apakšpunktā minēto informāciju.
- d) Veicot iepriekšminētās pārbaudes un gadījumos, kad radušās šaubas par Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. panta piemērošanu, sadarbojas tās valsts kompetentās iestādes, no kuras darba ņēmējs norīkots darbā, un tās valsts kompetentās iestādes, kurā darba ņēmējs nodarbināts.
6. Kompetentās iestādes izvērtē un uzrauga situācijas, uz kurām attiecas Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pants, un sniedz darba devējiem un darba ņēmējiem visas nepieciešamās garantijas tā, lai neierobežotu pakalpojumu sniegšanas brīvību un darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. Konsekventi un taisnīgi vienādās vai līdzīgās situācijās jāpiemēro kritēriji, ko izmanto, lai novērtētu, vai darba devējs veic saimniecisko darbību dalībvalsts teritorijā, vai starp uzņēmumu un darba ņēmēju pastāv tieša saikne, vai persona, kas veic darbību pašnodarbinātas personas statusā, dalībvalstī saglabā savas darbības veikšanai nepieciešamo infrastruktūru.

7. Lai īstenotu Regulas (EK) Nr. 883/2004 12. pantu, Administratīvā komisija veicina sadarbību starp kompetentajām iestādēm dalībvalstīs un sekmē izpildes kontroli un informācijas, pieredzes un labas prakses apmaiņu, nosakot un klasificējot uzņēmumu un darba ņēmēju situācijas novērtēšanas kritērijus, arī saistībā ar ieviestajiem kontroles pasākumiem. Tālāk administratīvo iestāžu, uzņēmumu un darba ņēmēju vajadzībām tā pakāpeniski izveido labas prakses rokasgrāmatu par darba ņēmēju norīkošanu darbā un tādu personu darbību, kuras pašnodarbinātas personas statusā veic darbību ārpus reģistrācijas valsts.
8. Šo lēmumu publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. To piemēro no Regulas (EK) Nr. 987/2009 spēkā stāšanās dienas.

Administratīvās komisijas priekšsēdētāja
Gabriela PIKOROVÁ